

مانیفست هنرمندان کمون پاریس

مهرداد خامنه‌ای

مانیفست هنرمندان

کمون پاریس

مهرداد خامنه‌ای

از فصلنامه «تئاتر امروز»

گروه تئاتر اگزیت

سال اول، شماره ۳، زمستان ۱۴۰۰

در دوران حکومت ناپلئون سوم از ۱۸۵۱ تا ۱۸۷۱، فقر و فلاکت در میان طبقه‌ی کارگر پاریس افزایش یافت، از هر ده خانه هشت خانه در مناطق فقیرنشین آب لوله‌کشی نداشت و تعداد اندکی از فرودستان می‌توانستند خانه‌های خود را در فصل زمستان گرم کنند. هر چه طبقه‌ی کارگر فقیرتر می‌شد، اشراف ثروتمندتر می‌شدند. در این دوران پاریس شهردار منتخبی نداشت و انتصابات در شوراهای محلی توسط امپراتور انجام می‌شد. سیاست‌های فرهنگی-هنری برای جلب مشارکت هنرمندان طوری طراحی شده بود تا آثارشان منعکس‌کننده‌ی شکوه حکومت امپراتور باشد. در سال ۱۸۷۰ فرانسه وارد جنگی فاجعه‌آمیز با پروس شد. این جنگ منجر به کناره‌گیری امپراتور و به دنبال آن تسلیم ارتش فرانسه و محاصره پاریس توسط نیروهای پروس گردید. دفاع از پایتخت بر عهده‌ی گارد ملی پاریس بود که نه با امپراتور و نه با حکومت سلطنتی همدلی نداشتند. دولت، پاریس را به مقصد ورسای ترک کرد و ثروتمندان به خانه‌های خود در بیلاق و یا خارج از کشور گریختند.

کنترل شهر پاریس به دست طبقه‌ی کارگر و فرودستان افتاد که از سال‌ها پیش خشم فروخورده‌ای نسبت به طبقه‌ی حاکم داشتند. آنها پاریس را یک کمون سوسیالیستی و مستقل از فرانسه اعلام کردند.

هنرمندانی که در شهر باقی ماندند، به رهبری گوستاو کوربه، نقاش رئالیست (واقع‌گرا)، دست به تاسیس تعاونی زدند، در گالری‌های هنری را به رایگان به روی عموم مردم باز کردند، تقسیم‌بندی

بین هنرهای زیبا و صنایع دستی را لغو کردند و آموزش سلسله مراتبی هنر را که تحت حکومت ناپلئون برقرار شده بود، سازمان‌دهی مجدد کردند. کمون پاریس تنها ۷۳ روز دوام آورد. دولت برای سرکوب قیام زحمتکشان نیرو فرستاد و در جنگی نابرابر و وحشیانه هزاران نفر از مردم را سلاخی کرد. سی هزار پاریسی اعدام شدند، پنجاه هزار نفر زندانی و چهارهزار نفر به کالدونیا تبعید شدند.

امپرسیونیست‌ها و کمون پاریس

بیشتر نقاشان امپرسیونیست در دهه ۱۸۶۰ در پاریس زندگی می‌کردند. مرکز این شهر محل تجمع و زندگی ثروتمندان بود و دائماً در حال توسعه، در حالی که تجمع خیل عظیم فرودستان در زاغه‌های شمال و شرق پاریس به خوبی شکاف طبقاتی را در آن به نمایش می‌گذاشت. امپرسیونیست‌ها عموماً از خانواده‌هایی با شرایط اجتماعی بهتر از درون این جامعه سر برون آورده بودند و در دهه ۱۸۷۰ تصویری از پاریس مدرن را ترسیم می‌کردند که جهان‌بینی جمهوری سوم، پس از سقوط امپراطور لوئی ناپلئون را منعکس می‌کرد و این تصویر، بازتاب الگوی توسعه‌ی مرکز این شهر توسط بارون جورج یوجین هوسمان در دهه‌ی ۱۸۶۰ برای ایجاد یک شهر مدرن و چشمگیر بود. هزاران خانه‌ی طبقه‌ی کارگر، مغازه‌ها و کارگاه‌های کوچک تخریب شدند تا راه را برای جاده‌های پر از درختان، میدان‌های عظیم، کافه‌ها و رستوران‌های لوکس نوساز، آپارتمان‌های گران‌قیمت و فروشگاه‌های بزرگ برای افراد ثروتمند و پارک‌هایی برای قدم زدن طبقه‌ی متوسط باز کنند.

در دوران کمون بسیاری از هنرمندان امپرسیونیست شهر را ترک کردند و برخی از آنها به لندن رفتند. خیابان‌های بارون هوسمان توسط کمونارها به آتش کشیده شد، جاده‌ها و سنگ‌فرش‌ها کنده شدند تا از آنها سنگرهای دفاع از شهر مردم ساخته شود.

اما چاپ سنگی «جنگ داخلی»، اثر ادوار مانه از سال ۱۸۷۱ (احتمالاً در روزهای پس از هفته‌ی خونین ۱۸ تا ۲۸ مه ۱۸۷۱ تکمیل شد) وحشت قتل‌عام کلیسای مادلین را تداعی می‌کند که در آن سیصد کمونار به ضرب گلوله کشته شدند و هیچ‌یک از آنها نتوانست از این قتل‌عام جان سالم به در ببرد.

این تنها اثر هنری است که توسط یک نقاش امپرسیونیست در کمون پاریس تولید شده است. اثر «جنگ داخلی» مانه قضاوت و بی‌رحمی نیروهای دولتی را نشان می‌دهد. مانه با نشان دادن جنازه مردی که یونیفورم گارد ملی را بر تن دارد و تکه‌ای پارچه سفید در دست گرفته، به درام صحنه می‌افزاید، در حالی که کلیسای مادلین در پس‌زمینه بالا سمت راست دیده می‌شود. جزئیات دیگر همدردی مانه را نسبت به کمونارها تقویت می‌کند، پاهایی که در گوشه پایین

سمت راست کشیده شده است متعلق به یک غیرنظامی است که گواهی بر ماهیت این کشتار جمعی است.

«جنگ داخلی»، اثر ادوار مانه

مانیفست فدراسیون هنرمندان کمون پاریس

کمون پاریس در واقع اولین آزمایش در مقیاس بزرگ برای یک حکومت سوسیالیستی بود. در ۱۸ مارس ۱۸۷۱، کارگران و صنعت‌گران رادیکال سازماندهی شده در گارد ملی، با فرار ارتش منظم فرانسه، قاطعانه کنترل شهر را به دست گرفتند. چند روز بعد، کمون انتخاب شد و بلافاصله اعلام کرد که کارگران می‌توانند کارگاه‌ها و مشاغل را تصاحب و اداره کنند، همچنین مجازات اعدام و خدمت سربازی را لغو کرد، جدایی کلیسا (مذهب) از دولت را اجباری کرد، و سیاست‌های رفاه و تامین اجتماعی همگانی و حقوق بازنشستگی مستقر شد. هم نیروهای انقلابی و هم نیروهای دموکراتیک، شاهد به کارگیری راه‌های جدیدی برای اداره‌ی شهر توسط کارگران عادی بودند.

اعلامیه‌ی تشکیل جلسه برای انتخاب کمیسیون فدرال هنرمندان

کریستین راس، نویسنده‌ی کتاب «تجمل اجتماعی: تخیل سیاسی کمون پاریس»، اهمیت این امر را این‌گونه شرح می‌دهد:

«این ممکن است یک تقاضای کوچک و حتی «تزیینی» به نظر برسد. اما در واقع نه تنها مستلزم بازسازی کامل رابطه ما با هنر، بلکه با کار، روابط اجتماعی، طبیعت و همچنین محیط زیست است... این به معنای هنر و زیبایی است که به طور کامل در زندگی روزمره ادغام شده است و در سالن‌های خصوصی پنهان نشده یا در آثار تاریخی زشت ناسیونالیستی متمرکز نشده است.»

متن زیر از گزارش‌ها و مجلات روزانه‌ی کمون پاریس گرفته شده است که شامل مانیفست این هنرمندان است. این مانیفست کشفی مجدد در تاریخ رادیکال چپ و بازنگری در نقش هنر در زندگی روزمره‌ی انسان‌ها است.

این امر شامل اعمال روش‌های رادیکال و متفاوت برای نزدیک شدن مردم به قلمرو هنر نیز بود. در ۱۵ آوریل، هنرمندان، نقاشان، مجسمه‌سازان و زینتی‌کاران از سراسر پاریس - از جمله گوستاو کوربه، نقاش مشهور و اوژن پوتیه، (سراینده اشعار سرود «انترناسیونال») - گرد هم آمدند تا راه‌های ممکن برای تحقق این هدف را پیشنهاد کنند.

پیشنهادها ساده بودند: کنترل هنر توسط هنرمندان، و هنر و فرهنگ به عنوان یک حق عمومی. مهم‌تر از همه، آنها این سؤال را مطرح کردند که چرا دولت و افراد ثروتمند تقریباً منحصرأ باید از هنر لذت ببرند؟ فدراسیونی که توسط این هنرمندان تأسیس شد اصرار داشت که همه حق دارند در میان زیبایی زندگی و کار کنند.

مجمع هنرمندان

«دیروز ساعت دو بعدازظهر جلسه‌ی هنرمندان به دعوت آقای گوستاو کوربه با اجازه‌ی کمون در تالار بزرگ سخنرانی دانشکده پزشکی برگزار شد. سالن کاملاً پر بود و از مجموع همه‌ی هنرها نمایندگان به تعداد کافی حضور داشتند. در میان نقاشان ما متوجه حضور آقایان فاین پرین و هرو شدیم؛ در میان مجسمه‌سازان، آقایان مولن و دلپلانن؛ کاریکاتوریست‌ها برتال را فرستادند، حکاکان آقای میشلین، و منتقدان آقای فیلیپ برتی را - بسیاری از معماران و زینت‌کاران. مجمعی بیش از چهارصد نفر.

آقای کوربه ریاست جلسه را بر عهده داشت و آقایان مولن و پوتیه معاونان جلسه بودند. آقای پوتیه قبل از هر چیز، گزارشی را که توسط کمیته‌ی تدارکات تهیه و توسط او ویرایش شده بود، خواند. این سند بسیار جالب حاوی ملاحظات واقعاً والا در مورد نیازها و سرنوشت هنر معاصر بود.

■ مدیریت منافع هنرمندان را منحصر به خود هنرمندان بسپارید.

ستون وندوم که به فرمان ناپلئون اول (بناپارت) به یادبود پیروزی در نبرد استرلیتز بنا شده بود توسط کمونارها و به پیشنهاد گوستاو کوربه پایین کشیده شد.

این ایده بود که به نظر می‌رسید در روح گزارش کمیته‌ی فرعی غالب بود. مسئله تأسیس فدراسیونی از هنرمندان پاریس بود که تحت این عنوان همه کسانی را که آثار خود را در پاریس به نمایش می‌گذارند تشکیل می‌داد.»

فدراسیون هنرمندان پاریس

گوستاو کوربه

هنرمندان پاریس با پایبندی به اصول جمهوری کمون، فدراسیونی تشکیل داده‌اند.

این اتحاد تمام اندیشه‌های هنری مبانی خود را داراست که عبارت است از:

«گسترش آزادانه هنر، فارغ از هرگونه نظارت دولتی و فارغ از هرگونه امتیاز.»

«تساوی حقوق بین تمامی اعضای فدراسیون.»

«قرارگیری استقلال و حیثیت هر هنرمندی تحت حمایت همگان از طریق ایجاد کمیته‌ای منتخب با رأی عمومی هنرمندان.»

این کمیته پیوندهای همبستگی را تقویت کرده و به وحدت عمل دست یافته است.

ترکیب کمیته

این کمیته متشکل از ۴۷ عضو به نمایندگی از حرفه‌های مختلف است که عبارتند از:

۱۶ نقاش

۱۰ مجسمه ساز

۵ معمار

۶ حکاک

و ۱۰ عضو نماینده هنرهای تزئینی که به اشتباه هنرهای صنعتی نامیده می‌شوند.

اوژن پوتیه

آنها با سیستم لیست و با رأی مخفی منصوب شدند.

شهروندان از هر دو جنس (زن و مرد) که موقعیت خود را به عنوان هنرمند - چه از طریق شهرت آثارشان، چه از طریق کارت نمایشگاهی یا از طریق گواهی کتبی از دو هنرمند حامی - به اثبات رساندند، حق داشتند در رای گیری شرکت کنند.

اعضای کمیته برای مدت یک سال انتخاب شدند.

هیپولیت مولان

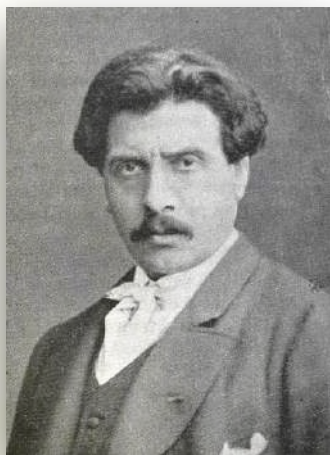
پس از انقضای مأموریت، پانزده عضوی که با رای مخفی کمیته تعیین شده‌اند، یک سال بعد در سمت خود باقی خواهند ماند. سی و دو عضو دیگر جایگزین خواهند شد.

اعضای خارج شده تنها در پایان یک فاصله‌ی زمانی یک ساله می‌توانند مجدداً انتخاب شوند.

علیه عضوی که وظایف خود را انجام نمی‌دهد حق عزل ممکن است اعمال شود. این عزل تنها یک ماه پس از طرح تقاضا و - در صورت رای گیری در مجمع عمومی - با اکثریت دو سوم رأی دهندگان قابل اعلام است.

انشاء فرمان

این حکومت هنرمندان بر دنیای هنر، رسالت خود را چنین می‌داند:

الکساندر فلگیر

■ حفظ گنجینه‌ها و میراث گذشته؛

■ اجرا و روشن کردن همه‌ی عناصر حال؛

■ و بازسازی آینده از طریق آموزش

■ بناهای تاریخی، موزه‌ها.

بناهای یادبود از لحاظ هنری، موزه‌ها و مؤسسات پاریس شامل گالری‌ها، مجموعه‌ها و کتابخانه‌های آثار هنری که متعلق به افراد خصوصی نیستند، برای نگهداری و نظارت اداری به کمیته محول می‌شوند.

آنها را بنا می‌کند، حفظ می‌کند و تنظیم می‌کند، و نقشه‌ها، موجودی‌ها، فهرست‌ها و کاتالوگ‌ها را تکمیل می‌کند.

به منظور تشویق برای تحقیق و مطالعه و ارضای کنجکاوی بازدیدکنندگان، این موارد را در اختیار عموم قرار می‌دهد.

وضعیت نگهداری ساختمان‌ها را یادداشت می‌کند، تعمیرات فوری را تذکر می‌دهد و مرتباً گزارش‌هایی از روند اقداماتش به کمون ارائه می‌کند.

پس از بررسی صلاحیت آنها، مدیران، منشی‌ها، بایگان‌ها و نگهبانان را به منظور اطمینان از نیازهای خدماتی این مؤسسات و نمایشگاه‌هایی که متعاقباً در مورد آنها بحث خواهد شد، تعیین می‌کند.

نمایشگاه‌ها

ژول دالو

این کمیته نمایشگاه‌های عمومی، ملی و بین‌المللی را که در پاریس برگزار می‌شود، سازماندهی خواهد کرد.

برای نمایشگاه‌های ملی و بین‌المللی که در پاریس برگزار نمی‌شود، کمیسیونی را به عنوان مسئول منافع هنرمندان پاریسی تفویض می‌کند.

[کمیته] تنها آثار امضا شده توسط مؤلفین آنها، آثار اصلی یا ترجمه از یک هنر به هنر دیگر، مانند حکاکی‌های نقاشی و غیره را می‌پذیرد.

این کمیته تمام نمایشگاه‌هایی که به صورت دلالی تمایل دارند نام ویراستار یا تهیه‌کننده را جایگزین نام خالق واقعی آثار کنند، رد می‌کند.

آثار عادی به سفارش کمون بین هنرمندانی که با رای همه غرفه‌داران تعیین شده‌اند توزیع می‌شود.

آثار فوق العاده برای مسابقه ارسال خواهند شد.

آموزش

این کمیته بر آموزش طراحی و مدل‌سازی در مدارس ابتدایی و حرفه‌ای عمومی که در آن معلمان از طریق رقابت منصوب می‌شوند نظارت خواهد کرد. معرفی روش‌های جذاب و منطقی را تشویق می‌کند. مدل‌هایی را ایجاد می‌کند و موضوعاتی را طراحی می‌کند که از میان آنها روحیه‌ای برتر آشکار می‌شود و مطالعات آنها باید با هزینه‌ی کمون تکمیل شود.

ساخت سالن‌های وسیع برای آموزش عالی، کنفرانس‌های زیبایی‌شناسی، تاریخ، و فلسفه‌ی هنر را ترغیب و تشویق می‌کند.

تبلیغات

یک ارگان تبلیغاتی با عنوان: **Officiel des arts** (مسئول هنرها) ایجاد خواهد کرد.

ژول هرو

این نشریه تحت کنترل و مسئولیت کمیته، رویدادهای مربوط به دنیای هنر و اطلاعات مفید برای هنرمندان را منتشر خواهد کرد.

گزارش کارهای کمیته، صورتجلسات آن، بودجه‌ی دریافتی و هزینه‌ها و کلیه‌ی کارهای آماری را که موجب شفافیت شده و نظم را میسر می‌کند منتشر خواهد کرد.

بخش ادبی که به مقالات زیبایی‌شناسی اختصاص دارد، میدانی بی‌طرف خواهد بود که برای انعکاس همه‌ی نظرات و همه‌ی اندیشه‌ها باز است.

Officiel des arts مترقی، مستقل، باوقار و صادقانه، جدی‌ترین بیانیه‌ی بازآفرینی ما خواهد بود.

داوری‌ها

برای تمام اختلافات مربوط به هنر، کمیته - بنا به درخواست طرف‌های ذینفع (هنرمندان یا دیگران) - داوران سازش‌دهنده را تعیین می‌کند.

در مورد مسائل اصولی و عمومی، کمیته به صورت یک شورای داوری تشکیل می‌شود و تصمیمات آن در **Officiel des arts** درج می‌شود.

ابتکار فردی

این کمیته از همه‌ی شهروندان دعوت می‌کند تا همه‌ی پیشنهادات، پروژه‌ها، گزارش‌ها و نظرات خود را با هدف پیشرفت هنر، رهایی اخلاقی یا فکری هنرمندان یا بهبود مادی موقعیت آنها ارسال کنند.

کمیته گزارشی از این موضوع به کمون خواهد داد و حمایت اخلاقی و همکاری خود را برای هر چیزی که امکان پذیر می‌داند ارائه خواهد کرد.

کمیته از افکار عمومی می‌خواهد تا تمامی تلاش‌ها برای پیشرفت را تصویب کنند و از طریق **Officiel des Arts** آن را تبلیغ کنند.

در نهایت، با کلام، با قلم، با مداد، از طریق بازتولید مردمی شاهکارها، و از طریق تصاویر هوشمندانه و آموزنده‌ای که می‌توانند به وفور پخش شوند و در تالارهای شهر و دورافتاده‌ترین روستاهای فرانسه به نمایش گذاشته شوند، کمیته کار خواهد کرد. به سوی بازسازی ما، گشایش ثروت جمعی، شکوه آینده و جمهوری جهانی.

گوستاو کوربه (Gustave Courbet)، هیپولیت مولان (Hippolyte Moulin)، استفان مَقتان (Stephen Martin)، الکساندر ژوس (Alexandre Jousse)، روش‌ه‌زنچ (Roszezench)، آگوست تریشون (Auguste Trichon)، ژول دالو (Jules Dalou)، ژول هِرو (Jules Héreau)، هیپولیت دوبوآ (Hippolyte Dubois)، الکساندر فَلَگِیر (Alexandre Falguière)، اوژن پوتیه (Eugène Pottier)، پهران (Perrin)، آ. مولیار (A. Moulliard)

منبع:

1. Librairie de Bibliophiles, eds. La littérature officiel sous la Commune: Documents sur les événements de 1870–71. Paris: Librairie des Bibliophiles, 1880.

2. La Federation des Artistes, trans. Jeff Skinner. "Manifesto of the Paris Commune's Federation of Artists,"

عکس‌هایی از کمون پاریس ۱۸۷۱

قتل عام کمونرها

قمة

قمة
المراد